

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Колосенко К., студентка (гр. УЕ-31, ФММ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»)

Постановка проблеми. Проблема забезпечення безпеки небезпечних виробничих об'єктів (далі НВО) металургійних підприємств є дуже важливою і актуальною. За статистичними даними, щорічно відбувається близько 30-40 аварійних ситуацій на НВО металургійних підприємств. З них, понад 70% аварійних ситуацій відбувається з вини працівників металургійних підприємств – незадовільна організація і проведення робіт, а також порушення технологічних інструкцій. Основні причини виникнення аварійних ситуацій на НВО металургійних підприємств криються в виробничо - технічних відносинах, що виникають в людино - машинній системі технологічного процесу металургійного виробництва. Проблема забезпечення безпеки НВО металургійних підприємств є складним комплексним завданням, яке включає в себе технічні, організаційні та інформаційні аспекти, які враховують взаємозв'язок і взаємовплив різних факторів в системі «працівник - техніка - середовище» [1]. Характерною рисою цієї проблеми є тісний зв'язок вище зазначених аспектів з безпекою всього металургійного виробництва.

Метою написання статті є проведення аналізу системи управління охороною праці на металургійних підприємствах, виявлення основних причин негативних наслідків првопорушень та основні шляхи їх покращення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Треба відмітити, що дослідженнями різних аспектів охорони і безпеки праці на сучасному етапі займаються такі вчені, як К.Н. Ткачук, О.І. Полукаров, Д.В. Зеркалов М.О. Халімовський, В.В. Зацарний, В.С. Козяков, Р.В. Сабарно, Л.О. Митюк, М.В. Гришук, Шульга Ю.І., Сукач С.В. та інші.

Виклад основного матеріалу. Підприємства металургійної промисловості відносяться до виробничого циклу, де майже на кожному кроці проводяться роботи підвищеної небезпеки, в результаті чого охорона праці і всі питання, що стосуються її повинні перебувати під особливим контролем. Всі роботи з будівництва та реконструкції, введення в експлуатацію нових технологій на металургійних підприємствах повинні проводитися обов'язково в строгій відповідності з діючими нормативами безпеки праці і бути узгодженими з відповідними органами державного нагляду.

Відсутність належної охорони праці призводить до зниження продуктивності, оскільки пов'язані з роботою нещасні випадки і захворювання обходяться дуже дорого і можуть мати безліч серйозних прямих і непрямих наслідків для життя працівників, їх сімей та роботодавців. У 1920-х роках Х.В. Хайнріх (H.W. Heinrich) розробив так звану «теорію айсберга». У відповідності з цією теорією, він розділив втрати підприємства, пов'язані з нещасними випадками, на прямі і непрямі [2]. Прямі витрати на нещасні випадки включають в себе витрати, пов'язані із заробітною платою, що виплачується в

період відсутності працівника, медичне обслуговування, оплату медичної допомоги та інші витрати, що виникли безпосередньо в результаті нещасного випадку. Непрямі витрати - всі інші витрати, які спричинили за собою нещасний випадок, Наприклад, втрата робочого часу інших працівників, крім потерпілого, псування майна, сировини і продукції, падіння іміджу компанії, штрафи, зниження продуктивності.

Якщо компанія не виявить і не візьме до уваги ці втрати, це може мати наслідки в плані її готовності інвестувати кошти в охорону праці. У цілому ситуація така: підприємство, якому не вдається повністю підрахувати втрати через незадовільні умови праці, функціонує, помилково вважаючи, що у нього немає стимулів покращувати охорону праці. Чи не розуміючи справжнього стану справ, підприємство може підривати своє економічне благо і здоров'я працівників [3].

Металургійне виробництво - об'єкт підвищеної небезпеки, де використання правил охорони праці не просто важливо, а життєво необхідно. Ряд заходів і інструктажу забезпечують не тільки високий рівень виробництва, але і сприятливі умови для професійної діяльності на виробництвах такого типу. Охорона праці в металургії включає в себе ряд обов'язкових видів інструктажів з техніки безпеки в тій чи іншій ситуації (не тільки безпосередньо при виробництві). На сьогоднішній день крім інструкцій, використовуваних безпосередньо на виробництві, існує ряд навчальних посібників з охорони праці в металургії і звід законів і норм з охорони праці в даній галузі. Охорона праці в металургії включає в себе ряд правил і вимог для безпечної експлуатації обладнання, перебування на об'єкті, виконання того чи іншого виду робіт.

На кожному металургійному підприємстві повинні бути розроблені і затверджені роботодавцем шість видів інструкцій (на базі типових положень охорони праці):

- Технологічні керівництва по ОП;
- Охорона праці кожного виду робіт і кожної професії;
- Інструкції по експлуатації і техобслуговуванню наявного обладнання;
- Керівництво щодо ремонту та очищення устаткування;
- Вимоги до пожежної безпеки;
- Правила експлуатації і ремонту об'єктів газового господарства.

Процес поліпшення умов праці в чорній металургії та сталеварильній промисловості повинен вестися систематично. Прагнучи реалізувати прийнятні, екологічно обґрунтовані умови техніки безпеки, необхідно фінансувати створення постійних механізмів для їх перегляду, планування, здійснення, оцінки та відповідної діяльності. Це слід здійснювати за допомогою налагодження систем управління охороною праці. Ці системи повинні бути адаптовані до конкретного підприємства з урахуванням його масштабів і характеру діяльності.

У трійку лідерів по застосуванню в промисловості зараз входять вимоги стандартів: ISO 9000 (Система Менеджменту Якості); ISO 14000 (Система Екологічного Менеджменту); OHSAS 18000 (Система Менеджменту Охорони

Праці та Промислової Безпеки). Зокрема, більшість підприємств західних і розвинених східних країн перейшли на оцінку постачальників за вказаними міжнародно-визнаним вимогам.

Виконуючи вимоги ринку і впроваджуючи окремо стандарти ISO 9001, ISO 14001 та OHSAS 18001 українські металургійні підприємства стикаються з деякими проблемами. Наведемо деякі з них:

Різні Системи Менеджменту встановлюють різні вимоги до одних і тих же процесів. Керівникам процесу буває складно зорієнтуватися, які вимоги і який мають пріоритет, яким чином знімати протиріччя у вимогах, якщо такі з'являться. Наприклад, для закупівель в Системі Менеджменту Якості потрібна оцінка впливу поставки на якість продукції, в Системі Екологічного Менеджменту - на навколишнє середовище, а в Системі Менеджменту Охорони Праці та Промислової Безпеки - на здоров'я і безпеку персоналу. І, тому, не виключено, коли службі постачання доведеться три рази переробляти одну і ту ж форму документа для виконання вимог різних Систем Менеджменту[4].

Інтегрована Систем Менеджменту дозволяє вирішити багато з наведених вище проблем.

Вигоди від впровадження інтегрованої системи (ISO 9001 + ISO 14001 + OHSAS 18001):

- створення єдиної культури менеджменту в області якості, екології, охорони праці та промислової безпеки;
- формування і встановлення єдиних правил (стандартів) роботи у всіх областях діяльності організації;
- задоволення зацікавлених в області якості, екології, охорони праці та промислової безпеки сторін без ущемління чийхось інтересів;
- зниження ризику невиконання вимог, які потенційно важливі зараз або в майбутньому будуть потрібні для організації;
- комплексне рішення технічних і технологічних проблем (раціоналізація рішень) у всіх областях діяльності організації;
- створення кадрового резерву, забезпечення взаємозамінності персоналу і утримання цінних співробітників через мотивацію, стимуляцію підвищення кваліфікації в області якості, екології, охорони праці та промислової безпеки;
- формування і забезпечення заходів по результативному та раціональному поліпшенню всіх областей діяльності організації;
- впевненість керівників, що вимоги виконуються і, відповідно, зменшити на них навантаження з моніторингу ситуації на підприємстві.
- сертифікація інтегрованої системи менеджменту (ISO 9001 + ISO 14001 + OHSAS 18001).

Металургійний комбінат «Азовсталь», що входить до Групи Метінвест, отримав сертифікат відповідності діючої на комбінаті Системи менеджменту охорони праці та професійного здоров'я (СМОП і ПЗ) вимогам міжнародного стандарту OHSAS 18001: 2007. Сертифікат виданий за результатами сертифікаційного аудиту, який пройшов в липні 2008 року. Наявність гармонізованої з міжнародними стандартами Системи менеджменту охорони

праці та професійного здоров'я дозволяє МК «Азовсталь» підвищити ефективність заходів щодо зниження виробничого травматизму, забезпечити максимально можливу безпеку праці.

МК «Азовсталь» інвестує значні кошти в забезпечення безпечної праці співробітників. З 2016 року інвестиції комбінату в охорону праці склали понад 80 млн. гривень, що на 30% більше, ніж в 2015 р.

За підсумками січень - червень 2016 року кількість нещасних випадків на комбінаті знизилася на 42% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Розробка ефективної політики в сфері умов праці є для МК «Азовсталь» одним із пріоритетних завдань. Наявність Системи менеджменту охорони праці відповідно до високого міжнародного стандарту підтверджує проходження комбінату принципам соціально відповідального роботодавця.

Вперше в Україні кращі світові стандарти в галузі охорони праці одночасно впроваджені на декількох найбільших промислових підприємствах країни. Відповідно до міжнародного стандарту OHSAS діючі системи промислової безпеки та охорони праці сертифіковані на шести підприємствах Групи Метінвест - МК «Азовсталь», ЄМЗ, ХТЗ, Північний ГЗК, Центральний ГЗК і «Краснодонвугілля».

Висновки. Міжнародна організація праці вже тривалий час дотримується переконання, що безпечна і здорова праця - це єдиний шлях до підвищення продуктивності. Одним з головних пріоритетів у трудовій діяльності являється збереження життя і здоров'я людини. Тому всі заходи з охорони і безпеки праці повинні бути спрямовані на попередження виробничого травматизму і професійних захворювань.

Таким чином, цілком очевидно, що зусилля роботодавців на металургійних підприємствах України повинні бути спрямовані на запобігання виробничого травматизму і захворювань, а також на охорону і зміцнення здоров'я працівників.

Науковий керівник: Полукаров О.І., доц., к.т.н. (каф. ОПЦБ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»)

Література

1. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу / МОЗ України. — К., 1998. — 34 с.

2. Гогіташеїлі Г. Г. Управління охороною праці на підприємстві. — Л.: Львів, політехн. ін-т, 1991. — 38 с.

3. Охорона праці і бізнес. Субрегіональне бюро для країн Східної Європи і Центральної Азії. - М.: МОП, 2010. - 132 с.

4. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. — К.: Основа, 2009 — 448 с.